

Meetlat verkiezingsprogramma's nationaal

Meetlat verkiezingsprogramma's op dakloosheid

Over deze meetlat

In november zullen Tweede Kamerverkiezingen plaats vinden. In aanloop daar naartoe zullen partijen hun verkiezingsprogramma's schrijven en in de campagne verder toelichten en/of positie nemen. Deze meetlat kan in verschillende fasen van de verkiezingen worden gebruikt door verschillende belanghebbenden. De meetlat kan verschillende functies hebben, waaronder bewustwording, beïnvloeding en kennisdeling.

Initiatief voor de meetlat en de standpunten waarop deze is gebaseerd

De meetlat is ontwikkeld door een samenwerkingsverband van onafhankelijke belangenbehartigers en mensen met ervaringskennis van dakloosheid. Het samenwerkingsverband **ziet dakloosheid als een woonprobleem waarbij de overheid de plicht heeft dakloosheid te voorkomen en uit te bannen**. De principes van de mensenrechtenbenadering en de verplichtingen die rusten op overheden vanuit mensenrechtenverdragen en jurisprudentie vormen de basis van standpunten van het samenwerkingsverband. Dit wordt verder inhoud gegeven door wetenschappelijk bewijs en de praktische ervaringen die we als belangenbehartigers, onafhankelijk cliëntondersteuners en mensen met ervaringskennis op hebben gedaan (en op doen) in ons dagelijkse werk met (dreigend) dakloze mensen. Dit is ook de basis van de meetlat. **We integreren de principes van de mensenrechtenbenadering en de verplichtingen die rusten op staten concreet naar wat er in een lokaal plan van aanpak zou moeten staan**. Belangrijke uitgangspunten zijn ook verwoord in de brief van 22 belangenbehartigers aan verkiezingscommissies.

Wie heeft de meetlat ontwikkeld?

De meetlat is een initiatief van de Coalitie Dakloosheid Voorbij en het Samenwerkingsverband Onafhankelijke Belangenbehartigers Dakloosheid In Oprichting. De betrokken organisaties zijn: Stichting Goud, Straatalliantie, Ervaring die Stat, Mainline, Basisberaad, Pauluskerk, Straat Consulaat, Housing First Nederland, Netwerk DAK, Lumen, SamenThuis2030 (U2BHeard, Straatvisie, Straat Consulaat, Basisberaad, Kernkracht, Housing First Nederland en Jongerenpanel/Derde Kamer). Voor meer informatie: Jan de Vries – jan@straatconsulaat.nl

Wat kun je doen met de meetlat?

De meetlat heeft verschillende functies. Ten eerste is het een toetsingsinstrument voor verkiezingsprogramma's. Dit is vooral nuttig voor belangenbehartigers, maar kan ook interessant zijn voor media. Wat staat er wel en niet in de programma's en gaat men serieus en met prioriteit dakloosheid aanpakken? De meetlat kan gedurende de campagne worden aangevuld uiteraard, wanneer partijen via de beoogde kamerleden verder inhoud geven aan verkiezingsprogramma's.

Ten tweede, is het een kennis- en bewustwordingsinstrument over dakloosheid en de effectieve aanpak ervan en over de mensenrechtelijke dimensie van dakloosheid en wat dat betekent. De voorgestelde pijlers en maatregelen zijn gebaseerd op mensenrechtenverplichtingen, (wetenschappelijk) onderzoek en ervaringen die Straat Consulaat als belangenbehartiger heeft opgedaan. In die zin geeft het ook de meest actuele kennis weer over wat werkt bij het voorkomen en bestrijden van dakloosheid, maar ook wat mensenrechtenverplichtingen zijn. Dit kan nuttig zijn voor beoogde kamerleden, politieke partijen, media, maar ook belangenbehartigers.

Tenslotte is het instrument bedoeld om het gesprek aan te gaan met politici. Met de resultaten kunnen belangenbehartigers aantonen waar de grote gaten zitten. Andersom kunnen en politici de meetlat ook gebruiken om kennis op te doen over mensenrechten en de vertaling daarvan in een eigen plan van aanpak dakloosheid (of, nog beter, de voortzetting van het huidige plan).

Hoe werkt het?

Er zijn 4 delen: de basis; algemene punten; de pijlers; en jongeren. Onder elk van deze onderdelen staat een korte uitleg en vervolgens een serie punten waarvan we zouden willen dat ze in een verkiezingsprogramma staan. Elk punt is aangevuld met een onderdeel "waar moet je op

letten?”. Daarin staan soorten maatregelen en kernwoorden die op dit punt in het verkiezingsprogramma zouden kunnen staan. Daarna kun je scoren en eventuele opmerkingen kwijt. De scores zijn:

- “-” = niet alleen staat dit er niet, maar eigenlijk staat er het tegenovergestelde, namelijk maatregelen die dakloosheid (onder bepaalde groepen) vooral gaan vergroten. Denk daarbij aan ‘minder sociale huur’, ‘minder bijstand’, ‘geen ondersteuning aan (arbeids)migranten’ of er wordt bijvoorbeeld erg stigmatiserend gesproken over dakloze mensen;
- “0” = het staat er niet;
- “+” = het wordt genoemd, maar bijvoorbeeld maar deels of niet erg specifiek;
- “++” = het wordt genoemd, het is specifiek, zelfs gelinked aan (voorkomen en uitbannen van) dakloosheid.

Onder de pijlers staat per pijler (wonen, financiële bestaanszekerheid, zorg en opvang) een algemeen allesomvattend punt (dikgedrukt in *italic*). Daaronder meer specifieke punten. Dit biedt de mogelijkheid om een score te maken per onderdeel. Zo zullen de scores van de punten onder het algemene punt “wonen” bijvoorbeeld leiden tot een algemeen oordeel over het onderdeel “wonen” en hoe dit gaat bijdragen aan het voorkomen en uitbannen van dakloosheid. Je zou kunnen zeggen dat de specifieke punten de bouwstenen zijn van het algemene punt.

Disclaimer

Het blijven verkiezingsprogramma’s en ze zijn in beginsel gericht op die onderdelen waar de nationale overheid invloed op heeft. Dat betekent twee dingen voor deze meetlat. Ten eerste, het is niet realistisch te verwachten dat er een heel specifiek onderdeel bestrijden dakloosheid in de programma’s zit met gedetailleerde maatregelen. De meetlat heeft hier rekening mee gehouden en in de uitleg bij meer specifieke maatregelen wordt dit nog eens benadrukt. Ten tweede, kan op alle onderdelen de nationale overheid een rol spelen, maar in de huidige context is dat niet zo. We leven immers in een sterk gedecentraliseerde staat waar veel beleidsterreinen relevant voor bestrijden dakloosheid onder de gemeente vallen. Sommige politieke partijen zullen binnen die context maatregelen voorstellen, terwijl anderen mogelijk stappen willen nemen voor een meer gecentraliseerd stelsel. In de meetlat zit geen waarde-oordeel hierover. Waar bepaalde maatregelen mogelijk eerder bij de gemeente liggen wordt dit ook benadrukt in de uitleg.

Deel 1: De basis

Een strategie om dakloosheid te voorkomen en uit te bannen kan uitsluitend effectief zijn indien het is gebaseerd op de hieronder geformuleerde uitgangspunten. De uitgangspunten zijn geënt op fundamentele mensenrechten en de principes van de mensenrechtenbenadering. Verdere concrete invulling komt voort uit onderzoek, best practices op het gebied van bestrijding van dakloosheid en de kennis en ervaring van met ervaringskennis en belangenbehartigers.

De uitgangspunten zijn:

- Erkenning dat dakloosheid een ernstige aantasting is van **menselijke waardigheid** en, daarmee, een ernstige schending van mensenrechten. Waarbij dakloosheid (mede) wordt veroorzaakt en blijft voortduren doordat de overheid haar mensenrechtelijke verplichtingen onvoldoende nakomt. Het is daarmee niet louter de schuld van de persoon die dakloos raakt;
- **Stigma en discriminatie** moeten herkend, erkend en bestreden worden. Vooroordelen, stigma en discriminatie zijn een oorzaak en gevolg van dakloosheid. Het stigma dat rust op dakloze mensen zorgt ervoor dat dakloze mensen moeilijker een plek krijgen (of heroveren) in de maatschappij. Dakloze mensen worden beoordeeld op vooroordelen die rusten op de groep 'daklozen'. Ze worden daarmee dikwijls niet gezien en behandeld als volwaardig mens met rechten. Non-discriminatie betekent ook dat rekening wordt gehouden met de verschillen en de verschillende groepen dus ook een stem hebben.
- **Participatie** van (ex-)dakloze mensen en zij die daar een verhoogd risico op lopen, in de totstandkoming, uitvoering en monitoring van beleid dat hen treft. Zonder deze participatie is er een grote kans dat beleid niet gaat werken omdat het zich te weinig concentreert op de behoeften en rechten van dakloze mensen. Participatie van (ex-)dakloze mensen en zij die een verhoogd risico daarop lopen versterkt hen ook en kan ervoor zorgen dat het stigma dat op hen rust wordt weggenomen. Participatie moet betekenisvol zijn;
- **Rechtsbescherming en verantwoording**: wat zijn rechten als je geen middel hebt om die rechten te claimen? Rechtsbescherming begint bij het kennen van je eigen rechten, ervoor zorgen dat anderen die rechten kennen en laagdrempelige mechanismen waar je rechten kunt claimen. Het is ook belangrijk voor belangenbehartigers om de politiek ter verantwoording te kunnen roepen. Ook politici moeten zich verantwoorden voor de manier waarop ze hun verplichtingen na denken te komen en of dat met het bestaande beleid ook lukt. Duidelijk beleid, met heldere doelstellingen, indicatoren en een pad naar die doelstellingen zijn hiervoor erg belangrijk.

Deze uitgangspunten zullen, realistisch gezien, niet allemaal zo specifiek op het onderwerp dakloosheid ter sprake komen in de verkiezingsprogramma's. Ze zullen echter wel in een meer algemene vorm onderdeel moeten zijn van verkiezingsprogramma's om, potentieel, een positieve impact te hebben op het voorkomen en uitbannen van dakloosheid.

Basispunten	Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
			-	0	+	++	
Dakloosheid wordt beschouwd als een ernstige aantasting van de menselijke waardigheid	Het respecteren, beschermen en verwezenlijken van het recht op behoorlijke huisvesting staat duidelijk in het programma (in ieder geval als uitgangspunt).	Wonen of huisvesting, een plek om te wonen of een dak boven het hoofd zullen mogelijk "basisrecht", "mensenrecht", "grondrecht" worden genoemd. Het woord "recht" is hierin belangrijk. Enkel het woord "behoefte" is onvoldoende.					
	Dakloosheid wordt beschouwd als een ernstige schending (of aantasting) van het recht op behoorlijke huisvesting en/of mensenrechten.	Dit is een stap richting erkenning dat het een woonprobleem is en dat de overheid verplichtingen heeft om het te voorkomen en uit te bannen. Bovendien toont het de urgentie van de problematiek. Het is dus van belang dat dakloosheid niet alleen onder het kopje "zorg" (of erger "opvang") ter sprake komt. Het moet ook onder wonen (en werk/inkomen/armoede) expliciet worden genoemd.					
	Het gaat om alle mensen die dakloos zijn of dreigen te	Groepen worden niet uitgesloten. Dat wil zeggen dat het gaat om alle groepen die dakloos zijn of dreigen					

Basispunten	Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
			-	0	+	++	
	raken.	te raken volgens een brede definitie van dakloosheid (Ethos Light). Er kunnen wel verschillen zijn, vervolgens, in maatregelen. Belangrijk hier is dat niet enkel wordt gesproken over mensen met psychische/verslavingsproblematiek of bijvoorbeeld over “rechthebbenden” of “Nederlandse burgers”. Het gaat dus bv ook om ‘ongedocumenteerden’, minderjarigen (kinderen) etc...					
Stigma en discriminatie dakloze mensen	Er worden maatregelen aangekondigd ter verbetering van de beeldvorming.	Denk hierbij aan verbeterde communicatie over dakloosheid en dakloze mensen, geen stigmatiserend taalgebruik etc... Ook de overheid stigmatiseert/discrimineert met wet- en regelgeving (bv. bedelverboden etc...). In het programma kan worden aangekondigd dat hier ook naar gekeken wordt.					
	Het programma hanteert geen stigmatiserend taalgebruik.	Er wordt gesproken over dakloze mensen (ipv “daklozen”) en er wordt niet (continu en automatisch) een link gelegd naar overlast, middelengebruik en stigmatiserende beelden van dakloosheid. Ook de term “niet-rechthebbend” wordt niet gebruikt.					

Basispunten	Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
			-	0	+	++	
Betekenisvolle participatie	Er is aandacht voor participatie van mensen in kwetsbare situaties (en hun onafhankelijke belangenbehartigers) in beleid.	Het is waarschijnlijk te gedetailleerd voor een verkiezingsprogramma om dit punt uitsluitend voor dakloosheid te maken, maar participatie van mensen die vaak niet gehoord worden, mensen in kwetsbare situaties is wel een algemener punt dat gemaakt kan worden. Wel belangrijk is dat het specifieker wordt dan alleen “burgers horen of betrekken”.					
Rechtsbescherming	Er is aandacht voor toegang tot recht van mensen in kwetsbare situaties (inclusief (dreigend) dakloze mensen).	Dit kan inhouden: versterking sociale advocatuur, versterking recht op informatie, verbetering van sociaal-juridische dienstverlening, een kundige en dienstverlenende transparante overheid en laagdrempelige mechanismen waar recht kan worden geclaimd (rechter, ombudspersonen etc...).					
Verantwoording	Aantal dakloze mensen wordt geteld volgens de ETHOS Light classificatie en de telmethode.	Dit is de basis om beleid te ontwikkelen en de effectiviteit ervan te meten. Bovendien zorgt het ervoor dat dakloosheid niet gereduceerd wordt tot mensen in de opvang (en dus mensen met een zorgbehoefte).					

Deel 2: Algemene uitgangspunten

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Het plan van aanpak dakloosheid Eerst een Thuis zal worden voortgezet (of verder verbeterd).	Als er gesproken wordt over voortzetting van het plan van aanpak dan worden daarmee ook de uitgangspunten van dat plan onderschreven: waaronder dat dakloosheid primair een woonprobleem is en we om moeten schakelen van opvang naar wonen. Ook wordt een integrale aanpak voorgeschreven en de ambitie van beëindigen dakloosheid in 2030 wordt onderschreven. Dit is dus positief. Nog positiever is dat wordt gesproken over verdere verbetering van dit plan. Ook referentie aan de Verklaring van Lissabon kan positief zijn.					
Housing First is leidend in de voorgestelde aanpak dakloosheid.	De Housing First uitgangspunten zijn gestoeld op mensenrechten, waaronder het recht op huisvesting. In beginsel moeten deze leidend zijn in het Plan, dus niet als losstaande interventie voor een subgroep maar als systeemaanpak in de bestrijding van dakloosheid in de volle breedte. Als "Housing First" genoemd wordt dan is dus belangrijk na te gaan of dit wordt bedoeld als een soort 'project' of als echt het uitgangspunt van beleid. De term "wonen eerst" kan ook voorbijkomen. Deze staat centraal in het					

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
	nationaal actieplan dakloosheid. Dit is positief wanneer deze wordt uitgelegd en vormgegeven volgens de bewezen effectieve uitgangspunten van Housing First, maar is onvoldoende wanneer deze daarvan afwijkt of ongedefinieerd is.					
Er is voldoende financiering voor de aanpak dakloosheid.	Behoud van de huidige structurele middelen is positief. Mogelijk wordt verhoging daarvan bepleit of wordt breder gekeken naar inzet van middelen vanuit wonen en Werk en Inkomen die ook ingezet worden voor het voorkomen en uitbannen van dakloosheid. Dit is echter wel een detail. Het benadrukt wel ook de integrale aanpak.					

Deel 3: Pijlers van een strategie gericht op voorkomen en uitbannen dakloosheid

Een effectief beleid gericht op voorkomen en uitbannen van dakloosheid richt zich in ieder geval op drie thema's: wonen, financiële bestaanszekerheid en toegang tot kwalitatief goede zorg (en ondersteuning). Deze pijlers vormen sinds 2020 ook de basis van het rijksbeleid onder leiding van het Ministerie van VWS.

In de verkiezingsprogramma's willen we maatregelen terugzien die voor (dreigend) dakloze mensen een positief effect hebben. Dat wil zeggen dat maatregelen onder deze pijlers zullen bijdragen aan het voorkomen van dakloosheid en het uitbannen van dakloosheid. Dit kunnen zeer algemene maatregelen zijn waar niet direct over dakloosheid wordt gesproken (bijv. Het verhogen van het sociaal minimum of vergroten van de voorraad betaalbare huisvesting). We weten dat deze maatregelen juist enorm zullen helpen in het voorkomen van dakloosheid. Daarnaast kunnen maatregelen worden voorgesteld die de positie van specifieke doelgroepen versterken, groepen waarvan we weten dat ze een verhoogd risico lopen op dakloosheid. Denk daarbij aan mensen met een beperking, mensen met een migratie-achtergrond, mensen die uit detentie komen, alleenstaande moeders, jongeren zonder (positief) netwerk, arbeidsmigranten. Ook daar hoeven maatregelen niet direct gelinked te worden aan het voorkomen van dakloosheid, maar zal de link wel eerder worden gelegd. In Deel 4 gaan we enkele specifieke groepen er nog uitlichten. In dit deel blijven we nog wat algemener. Dan zijn er natuurlijk maatregelen die acuut dreigend dakloze mensen en/of mensen die al dakloos zijn treffen. Die willen we wel terugzien in de verkiezingsprogramma's hoewel deze nooit heel specifiek zullen zijn. Het belangrijkste is dat deze zich niet uitsluitend bevinden op "meer opvang" of "zorg", maar uiting geven aan het basisprincipe dat dakloosheid in ieder geval een woonprobleem is en dat het hebben van financiële bestaanszekerheid cruciaal is om dakloosheid duurzaam te voorkomen en uit te bannen.

Onder elke pijler staat een algemeen punt. De punten die daaronder staan zijn de bouwstenen. Als die punten (grotendeels) positief aanwezig zijn dan zal de score op het algemene punt overwegend positief zijn.

PIJLER WONEN

Algemeen: dakloosheid is in ieder geval altijd een woonprobleem en wordt op deze manier benaderd in verkiezingsprogramma's. Dat betekent dat er veel maatregelen worden aangekondigd op wonen, al dan niet direct gelinked aan het oplossen van dakloosheid. Daarbij is aandacht voor die groepen die extra risico lopen dakloos te worden.

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Er worden concrete maatregelen voorgesteld om het aantal passende betaalbare woningen te verhogen (lange termijn).	Denk hierbij aan versterking van de volkshuisvesting, verplichtingen rondom percentages betaalbare woningen, afdwingbaarheid van de verplichtingen. Steun aan de wet betaalbare huur en regie op de volkshuisvesting zijn positief.					
Er worden maatregelen getroffen om binnen de bestaande infrastructuur meer woonruimte beschikbaar te stellen voor (dreigend) dakloze mensen.	Denk hierbij aan maatregelen gericht op tegen gaan van leegstand, ruimte creëren voor alternatieve woonvormen, etc...					
Er is aandacht voor verschillende groepen mensen, die ook risicogroepen zijn voor dakloosheid.	Risicogroepen voor dakloosheid zijn ook groepen die vaak marginaal wonen, dakloos zijn en, over het algemeen, een verhoogd risico lopen op dakloosheid. Denk daarbij aan mensen met een (verstandelijke of fysieke) beperking; alleenstaande moeders; mensen met een migratie-achtergrond, jongeren en, in toenemende mate, ouderen. Wanneer over huisvesting wordt gesproken worden deze groepen genoemd.					

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Er is een effectief huiselijk geweld beleid dat gericht is op behoud woning van het slachtoffer en voorkomen escalatie (gericht op behoud woning slachtoffer).	Mogelijk zitten maatregelen onder justitie, verbetering omgang politie met slachtoffers huiselijk geweld, betere samenwerking tussen ketenpartners etc... Ook Verdrag van Istanbul is een belangrijk kernwoord. Eventueel wordt de link gelegd naar dakloosheid, maar dat hoeft niet expliciet.					
Er worden maatregelen aangekondigd om de re-integratie van mensen uit detentie te versterken met nadruk op wonen.	Nadruk ligt weliswaar op wonen, maar ook financiën en zorg/ondersteuning moeten beter om ervoor te zorgen dat mensen niet dakloos worden (of blijven) na verblijf in detentie. Betere voorbereiding in detentie en nazorg zijn cruciaal. Ook beschikbaarheid woningen voor deze groep is belangrijk. Dit kan ook onder 'justitie' vallen. Kern is dat het een belangrijke risicogroep is.					
Huisuitzettingen: Er wordt (nog) meer ingezet op het voorkomen van huisuitzettingen en er is een verbod op dakloosheid vanwege huisuitzettingen.	In algemene zin zal mogelijk een verbod op huisuitzettingen worden uitgesproken, mogelijk alleen in specifieke gevallen. Kernwoorden kunnen zijn: "huisuitzetting", "betaalachterstanden", "Wet Damocles", "vroegsignalering", "eropaf", "passende herhuisvesting".					
De beschikbaarheid van betaalbare (en passende) huisvesting voor mensen die dakloos zijn wordt vergroot.	Uitvoering van woonzorgvisies, nadruk op afdwingbaarheid zijn belangrijk. Huisvestingsbeleid aandachtsgroepen zal ook mogelijk worden genoemd. Dit is positief, maar het is ook belangrijk te noteren					

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
	dat dit zich vooral richt op mensen in de opvang en daarmee dus niet alle dakloze mensen helpt.					
Er is extra aandacht voor de kwetsbare huisvestingssituatie van arbeidsmigranten.	Hier wordt verband gelegd met plan Roemer. Extra punten worden gescoord indien aandacht is voor risico op dakloosheid voor arbeidsmigranten en maatregelen specifiek genoeg zijn om de huisvestingssituatie te verbeteren.					

PIJLER FINANCIËLE BESTAANSZEKERHEID

Mensen die kwetsbaar zijn voor dakloosheid en herhaalde dakloosheid hebben voldoende financiële middelen en ondersteuning op financieel gebied om een woning te behouden (bemachtigen) en participeren in de samenleving.

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Het sociaal minimum wordt structureel verhoogd (bijstand en minimumloon).	Dit geldt voor bijstand en minimumlonen die verhoogd worden naar een leefbaar minimum. Referentie aan de conclusies van het rapport Een Zeker Bestaan van de Commissie Sociaal Minimum zijn positief. Hoewel daar geen uitspraken worden gedaan over de hoogte van de bijstand en het minimumloon. Expliciet pleiten voor verhogen van minimumloon en bijstand (en/of andere uitkeringen) is positief.					
Er worden verdere concrete stappen genomen om baan zekerheid te versterken.	0-uren contracten, oneigenlijke ZZP constructies etc... worden aan banden gelegd. De norm is dat mensen zekerheid krijgen omtrent inkomen (naast het feit dat dat inkomen verhoogd wordt). Kernwoorden kunnen zijn: flexwerk, arbeidscontracten, nuluren contracten, arbeidszekerheid.					
De participatiewet wordt (verder) hervormd gericht op vertrouwen en menselijkheid.	Dit is in gang gezet door de huidige (demissionair) minister Schouten. Steun voor vervolmaking van het wetgevingstraject en mogelijke verbeteringen zijn positief. Maatregelen die vooral bestraffend zijn (korting op bijstand, dwang etc...) zijn negatief.					

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
De kostendelersnorm wordt afgeschaft.	Dit is al gedaan voor jongeren onder 27, maar we weten dat dit voor de hele groep dakloze mensen een probleem is. Mogelijk wordt voorgesteld dat gemeenten meer ruimte krijgen om uitzonderingen te maken, maar algehele afschaffing is meest positief.					
Schulden worden tijdig aangepakt, waarbij nadruk ligt op het snel oplossen van de schulden.	Deel van de oplossingen ligt op gemeenteniveau, maar mogelijk wordt gesproken over betere toegang schuldhelpverlening, overnemen van schulden, beperken schulden bij de overheid, sociaal incasseren en beslagvrije voet.					

PIJLER TOEGANG TOT ZORG

(Dreigend) dakloze mensen (dus ook risicogroepen) hebben toegang tot zorg op het moment dat dat nodig is, ook om erger te voorkomen.

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Zorgkosten worden betaalbaar gehouden voor mensen in kwetsbare situaties.	Hier kunnen algemene maatregelen worden getroffen om kosten van bv. eigen bijdrage beheersbaar te houden en te blijven zorgen voor een breed basispakket (waaronder mondzorg). Inkomensafhankelijke premie kan worden geopperd (specifiek gericht op betaalbaarheid voor groepen in kwetsbare situaties/armoede) Mogelijk wordt specifiek gesproken over mensen in kwetsbare situaties, financieel en qua gezondheid, en worden maatregelen aangekondigd om juist voor hen de zorg betaalbaar te houden, bv. door voor hen de toegang tot dekking van de kosten te versimpelen. Ook kan hier gesproken worden over toegang voor onverzekerden. Dit is wel relatief gedetailleerd.					

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Toegang tot GGZ en Jeugdhulp, o.a. wordt verbeterd.	Wachtlijsten worden aangepakt en er zijn concrete voorzetten om de zorg kwalitatief te verbeteren. Bij de GGZ aanpak zal mogelijk ook worden gesproken over mensen met onbegrepen/verward gedrag. Deze maatregelen kunnen ook onder veiligheid en wonen passen, want vaak gaat het ook gepaard met leefbaarheidsproblematiek. Een direct link naar dakloosheid is extra positief. Wel belangrijk dat dakloosheid vervolgens niet gereduceerd wordt tot deze groepen en deze maatregelen.					
Laagdrempelige toegang tot zorg voor mensen in kwetsbare situaties.	In het programma wordt gesproken over fysieke toegang tot zorg. Kunnen mensen ergens terecht zonder in een wirwar van loketten en dergelijke te verdrinken. Met name versimpelen van de toegang tot de WMO zou behulpzaam kunnen zijn (in lijn met aanbevelingen van de Nationale Ombudsman bijvoorbeeld). Ook ongelijkheden tussen gemeenten kan onderdeel zijn van een nationaal verkiezingsprogramma.					
Zelfredzaamheid als uitsluitingscriterium wordt afgeschaft.	Het kan gaan om afschaffing of ter sprake brengen van zelfredzaamheid. Mogelijk gebeurt dit met referentie aan rapporten van de WRR of Nationale Ombudsman bijvoorbeeld.					

PIJLER OPVANG

De primaire oplossing voor dakloosheid is niet meer opvang. De dominante aanpak in het programma is dan ook niet (meer) opvang. Het wordt uitsluitend gezien als een zeer tijdelijke tussenoplossing (voor iedereen).

Wat staat er in het programma	Waar je op moet letten	Beoordeling				Opmerkingen
		-	0	+	++	
Er worden concrete stappen voorgesteld om opvang te verminderen ten gunste van (duurzame en passende) woonoplossingen gericht op een eigen (t)huis.	Maximale tijdsduur verblijf in de opvang wordt geopperd als een doel. Daarna dient doorstroming naar een woonoplossing plaats te vinden.					
Iedereen heeft recht op/toegang tot opvang, inclusief 'ongedocumenteerde mensen'.	Er wordt in beginsel geen onderscheid gemaakt tussen rechthebbenden en niet-rechthebbenden waar het om toegang tot opvang gaat.					

Deel 3: Jongeren

Jongeren tot 27 jaar zijn de snelst groeiende groep dakloze mensen volgens de cijfers die we hebben. Ook als belangenbehartigers zien we deze groep stijgen. Het is groep die met specifieke uitdagingen te kampen heeft die zowel oorzaak als gevolg zijn van dakloosheid. De problematiek is extreem urgent en vraagt dus een gerichte aanpak. Het is niet voor niets dat er een apart samenwerkingsverband is van onafhankelijke belangenbehartigers die zich richten op jongeren. Daarom hebben we een specifiek deel gericht op jongeren.

Algemeen uitgangspunt:

Er wordt nadrukkelijk gesproken over het oplossen van jongerendakloosheid. De urgentie en specifieke dynamiek (oorzaken en gevolgen) wordt onderschreven. De groep jongeren in kwetsbare situaties wordt extra uitgelicht. Zij zijn een risicogroep.

Pijler	Wat staat er in het programma?	Kernwoorden en type maatregelen	Beoordeling				Opmerkingen
			-	0	+	++	
Wonen	Maatregelen worden aangekondigd om te zorgen voor voldoende passende en betaalbare woningen voor jongeren.	Hier valt te denken aan uitzonderingen op verkameringsverbod, aandacht voor studentenhuisvesting. Wanneer gesproken wordt over flexibele of tijdelijke oplossingen gaat dit gepaard met een visie op structurele oplossingen. Bovendien is het positiever indien nadrukkelijk aandacht is voor die jongeren die niet kunnen terugvallen op ouders/familie ter ondersteuning.					
Financiële bestaanszekerheid	Maatregelen om de inkomenspositie van jongeren te versterken. Het gaat hier om inkomen uit werk, maar ook uitkeringen/toeslagen.	Maatregelen zijn bv. het vergroten van de mogelijkheden om bij te verdienen vanuit de bijstand, het verlagen van de drempel voor bijzondere bijstand en het afschaffen van de 4 weken wachttijd bij bijstand. Ook huurtoeslagmaatregelen vallen hieronder. Tenslotte ook minimumloon voor jongeren. Deze zal structureel omhoog moeten.					

	Er is specifiek aandacht voor het voorkomen van schulden onder jongeren.	Mogelijk meer bewustwording over omgang met geld (en schulden) en laagdrempelige ondersteuning specifiek voor jongeren. Ook hier kan de rol van de overheid worden benadrukt: schulden vanwege uitblijven inkomen (wachttijd bijstand) en boetes van overheidswege.					
Zorg	Toegang tot de jeugdzorg wordt verbeterd.	Wachttijsten worden weggewerkt en het heilige geloof in zelfredzaam en eigen netwerk wordt niet zonder meer toegepast. Er moet juist vroeg worden ingegrepen om escalatie te voorkomen.					
	Voorbereiding op (zelfstandig) leven na 18 jaar vanuit de Jeugdzorg begint tijdig en zorg wordt niet losgelaten tot basis op orde is.	Hier kan sprake zijn van voorstel wetswijziging (18 uit de jeugdwet), verlengde jeugdzorg, Big 5.					